

سوال

می‌خواهیم بدانیم که سلف درباره قرآن کریم چه عقیده‌ای داشتند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

«عقیده سلف درباره قرآن کریم همانند عقیده آنها درباره سایر نام‌ها و صفات الله است و همه ما می‌دانیم که الله سبحانه و تعالی قرآن کریم را چنین وصف کرده که کلام اوست و از سوی او نازل شده است. الله تعالی می‌فرماید:

وَأَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجَرَهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلَغَهُ مَأْمَنَهُ [سوره توبه: ۶]

(و [ای پیامبر] اگر یکی از مشرکان از تو پناه خواست، پناهش بده تا سخن الله را بشنود؛ سپس او را به محل امنش برسان)

و بدون شک منظور از کلام الله اینجا همان قرآن کریم است. همچنین الله تعالی می‌فرماید:

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفْصِلُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ [سوره نمل: ۷۶]

(بی‌شک این قرآن بیشتر آنچه را بنی‌اسرائیل درباره‌اش اختلاف دارند، برایشان بیان می‌کند).

بنابراین قرآن هم از نظر لفظ و هم از نظر معنا کلام الله است که الله به حقیقت به آن سخن گفته است و آن را به جبرئیل امین القا کرده و سپس جبرئیل آن را بر قلب پیامبر - صلی الله علیه وسلم - نازل کرده است تا به زبان عربی آشکار، از جمله هشدار دهندگان باشد.

سلف معتقدند که قرآن نازل شده است، یعنی الله عزوجل آن را به صورت تدریجی و پراکنده به فراخور حکمت الهی در طی بیست و سه سال بر محمد - صلی الله علیه وسلم - نازل کرده است. سپس این نزول گاه ابتدایی بوده (یعنی بدون سبب نزول و مقدمه) و گاه از روی یک سبب بوده. به این معنی که برخی از قرآن به فراخور یک سبب نازل شده و برخی دیگر بدون سبب و برخی از قرآن برای حکایت حال پیامبر - صلی الله علیه وسلم - و اصحاب ایشان نازل شده و برخی دیگر درباره احکام شرعی ابتدایی، چنانکه برخی از علما در این باب گفته‌اند.

سپس سلف می‌گویند: این قرآن از سوی الله آغاز شده و در آخر الزمان به سوی او بازمی‌گردد و این قول سلف درباره قرآن کریم است.

بر ما پوشیده نیست که الله تعالی قرآن کریم را با اوصافی بس گرامی وصف کرده است، قرآن را حکیم و کریم و عظیم و مجید نامیده و این اوصافی که الله تعالی کلامش را با آن وصف کرده برای هر کسی است که به آن تمسک ورزد و در ظاهر و باطن به آن عمل نماید، در نتیجه الله تعالی برای او مجد و بزرگی و حکمت و عزت و قدرت قرار می‌دهد، قدرتی که برای کسانی دیگر که به این کتاب تمسک نجسته‌اند نیست. برای همین از این منبر همه مسلمانان را - حاکمان و عموم مردم - دعوت می‌کنم که در نهان و آشکار به کتاب الله عزوجل تمسک جویند تا عزت و خوشبختی و شکوه و پیروزی در مشرقها و مغربهای زمین برایشان محقق گردد».

شیخ ابن عثیمین رحمه الله.

(فتاوی کبار علماء الأمة: ۴۵).

والله اعلم.